

כהן בקריאת שמע ובתפילת שמונה עשרה

פרק א: האם יעלה לדוכן

פרק ב: האם רשאי לעלות לתורה

בבית הכנסת 'ישראל הצעיר' Century City קרא הגבאי לעליה הראשונה לידידי אלן [אברהם הכהן] גינדי. הוא היה באמצע תפילת שמונה עשרה, ולכן לא נע ממקומו והמשיך להתפלל. במקומו עלה לתורה כהן אחר, ידידי אריה גרינבוים. שבוע לאחר מכן, בשעת לימוד שיעור הכהנים בבית, נשאלתי האם כהן שנקרא לעלות לתורה והוא באמצע תפילת שמונה עשרה, רשאי להפסיק את תפילתו כדי לעלות לתורה.

שאלה דומה נשאלת, כאשר כהן המאריך בתפילתו, מוצא את עצמו פעמים רבות, עומד באמצע תפילת שמונה עשרה בעת שהש"ץ מגיע לאמירת "רצה" והכהנים נקראים לעלות לדוכן. ונשאלת השאלה, האם כשמגיע הש"ץ לסיום ברכת ההודאה [באמירת "הטוב שמך ולך נאה להודות"] **רשאי הכהן להפסיק באמצע תפילתו ולעקור ממקומו כדי לעלות לדוכן לקיים את המצוה לברך את עמו** ישראל באהבה.

שאלה זו מקבלת משנה תוקף, כאשר הכהן הוא הכהן היחיד באותו הזמן בבית הכנסת, ואם ימשיך בתפילתו ולא יעלה לדוכן, תתבטל מצות נשיאת כפיים - האם זו סיבה לחייבו להפסיק את התפילה ולשאת כפיים.

פרק א

האם יעלה לדוכן

כהן הקורא קריאת שמע ונקרא לעלות לתורה

א. במשנה במסכת ברכות (פ"ב מ"א) אמר רבי יהודה "באמצע [הפרק של קריאת שמע וברכותיה] שואל מפני היראה [דהיינו פותח בשלום אדם שהוא ירא מפניו שמא יהרגהו] ומשיב מפני הכבוד [משיב לשלום אדם נכבד, כגון אביו או רבו או שגדול ממנו בחכמה]. בפרקים [בין הפרקים של קריאת שמע וברכותיה] שואל מפני הכבוד, ומשיב שלום לכל אדם". ודין זה נפסק בשו"ע (או"ח סימן סו סע' א) "בין הפרקים, שואל בשלום אדם נכבד, ומשיב שלום לכל אדם. ובאמצע, שואל בשלום מי שהוא ירא ממנו כגון אביו או רבו, או מי שהוא גדול ממנו בחכמה וכל שכן מלך או אנס, ומשיב שלום לאדם נכבד ואפילו באמצע הפסוק. חוץ

מפסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שלא יפסיק בהם כלל, אם לא מפני מי שירא שמא יהרגנו".

והנה בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן קפה) נשאל: "כהן שהיה קורא קריאת שמע וקראוהו בתורה בבית הכנסת, [האם] רשאי הוא להפסיק ולקרות בתורה ראשון, מי הוי כשואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, משום וקדשתו, או לא". כלומר, הסיבה לאפשר לכהן להפסיק באמצע קריאת שמע היא כדי לקיים את מצות "וקדשתו" - להקדים להעלות לתורה ראשון את הכהן, ומשום כך יתכן שיהיה רשאי להפסיק באמצע קריאת שמע לקיים מצות "וקדשתו", כשם שמותר להפסיק באמצע קריאת שמע לשאול מפני היראה ולהשיב מפני הכבוד.

הרשב"א השיב: **"אינו רשאי להפסיק"**, ואינו צריך לומר במקום שיש תלמיד חכם, שאפילו בעלמא תלמיד חכם קודם וכדאמרין (מגילה כב, א) רב קרא בכהני [רב עלה לתורה ראשון כמו כהן]. אלא אפילו אין שם חכם יותר ממנו, אינו מפסיק. שלא אמרו להקדימו אלא משום כבוד כהונתו, ואם הוא פנוי ומקדימים אחר בפניו, נמצאו מקילים בכבוד הכהונה. אבל זה שאינו יכול לעלות ולקרות מחמת שהוא עסוק בקריאת שמע, אין כאן קולא אצל כהונתו". לדעת הרשב"א, החיוב לכבד את הכהן לעלות ראשון לתורה מדין "וקדשתו" הוא רק כאשר הכהן יכול לעלות לתורה, ואם יעלה לתורה ראשון במקומו, יהיה בזה "קולא" [זלזול] בקדושת הכהונה. אבל כאשר הכהן אינו "פנוי" לעלות לתורה בגלל שהוא "עסוק" בקריאת שמע וברכותיה, אם לא יעלה ישראל במקומו, כולם יבינו שאין זה בגלל ה"קולא" בכהונתו אלא בגלל שהכהן לא היה יכול לעלות, ולכן אין היתר לכהן להפסיק בקריאת שמע כדי לעלות לתורה.

מנגד, הטור (או"ח סימן סו סע' ד) הביא דברי ספר המנהיג: "הקורא את שמע וקראו החזן לעמוד לקרות בתורה, **צריך לעמוד לקרות בתורה לכבוד התורה**, מקל וחומר מכבוד הבריות ויראתם שמפסיק בשבילם".

הבית יוסף הביא את מחלוקתם, וכתב: "ולענין הלכה אנו אין לנו אלא דברי הרשב"א, דרב מובהק הוא". וכן הכריע מרן המחבר בשו"ע בהלכות קריאת שמע (או"ח סימן סו סע' ד) "כהן שהיה קורא קריאת שמע וקראוהו לקרות בתורה, יש מי שאומר שמפסיק, ויש מי שאומר שאינו מפסיק, והלכה כדבריו". וכן פסק ב'סתם' [ללא הבאת דעת המנהיג] בהלכות ספר תורה (או"ח סי' קלה סע' ה) "אם הספר תורה פתוח והכהן קורא את 'שמע', אינו רשאי להפסיק, וקוראים ישראל".

אולם הב"ח (סי' קלה ס"ק ב) כתב: "ולפי עניות דעתי נראה **דהחושש לכבוד התורה יכול לסמוך על בעל המנהיג**". וכן הביא המג"א (סימן סו ס"ק ח) בשם הלבוש והכנסת הגדולה: "כתב בלבוש **דנוהגים להפסיק**, ואין לשנות המנהג מפני המחלוקת. ומכל מקום לא יקרא עם החזן כלל, ויסמוך על פשט הזוהר כמו שכתוב סימן קמ"א סעיף ב'. וכן כתב בכנסת הגדולה שיעלה, ומכל שכן שלא יפסיק לומר לחזן שיאמר מי שברך".

וכדבריהם הכריע המשנה ברורה (שם ס"ק כו) "והאחרונים כתבו דכהיום נוהגים העולם כהיש אומרים קמא [דעת המנהיג], ואפילו בקראו ישראל והוא עומד באמצע קריאת שמע, אף דנוכל להשיג ישראל אחר, אעפ"כ נוהגים שמפסיקים מפני כבוד התורה, לבד אם הוא עומד בפסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לא יפסיק באמצעם, אלא יגמרם ואחר כך יעלה. ואין לשנות המנהג מפני המחלוקת. אך אם יוכל למחר ולסיים עד הפרק ימחר. ואם אינו יכול לסיים עד הפרק יסיים עכ"פ להיכא דסליק עניינא, אך לעכב בשביל זה לא יעכב".

הט"ז הקשה (ס"ק ד) מדוע אין חשש שאם הכהן לא יפסיק ויעלה לתורה יחשבו שהוא "פגום" [פסול לכהונה]. • הט"ז תירץ: **"דבמקום שיש עבירה לא חשו לפגם"**, דוגמא מה שמצינו בפרק כל היד (נדה יג,

א) מוטב שיוציאו לעז על בניו ואל יעשה עצמו רשע לפני המקום שעה אחת" [בגמרא שם מבואר שאסור לאחוז באמה כדי להשתין מרחוק, ולמרות שאם לא יעשה כן "ניצוצות" [טיפות מי רגלים] ניתזין על רגליו, ונראה [לבני אדם] ככרות שפכה [שאינו ראוי להוליד] ונמצא מוציא לעז על בניו שהם ממזרים, אמר להם [רבי אליעזר לחכמים] "מוטב שיוציאו לעז על בניו ואל יעשה עצמו רשע לפני המקום שעה אחת"].

• והמג"א (ס' קלה ס"ק ו) כתב תירוץ נוסף: "דליכא משום פגמא **כיון שהוא עסוק** בקריאת שמע". כלומר, העומדים בבית הכנסת רואים שיש סיבה מדוע הוא לא עולה לתורה, ולכן אין לחשוש לפגם'. גם לדעת המנהיג וסיעתו, שהקורא קריאת שמע יעלה לתורה, כתב המג"א (ס' קלה ס"ק ו) "דהיינו כשקראוהו, **אבל לכתחילה אין לקרותו**". המג"א הוסיף, שאין להמתין ולא להתחיל את הקריאה בתורה עד שהכהן יסיים לקרוא קריאת שמע "**דחיישין לטרחא דציבורא**".

כהן האומר ברכות קריאת שמע ונקרא לעלות לתורה

ב. הט"ז (ס' קלה ס"ק ה) הביא את דברי הב"ח [לעיל אות א] "אם קראו לכהן באמצע קריאת שמע, רשאי לסמוך על בעל המנהיג ולעלות לתורה, וכתב: "ולעניות דעתי נראה **דבקריאת שמע עצמה שהיא דאורייתא** לא יפסיק, **אבל בברכותיה שהם דרבנן יש לפסוק כבעל המנהיג**, מאחר שהטור מביא, והוא גם כן רב מובהק לנו, **על כן יפסיק לקרות בתורה**".

אולם המג"א (שם ס"ק ו) כתב "ולאו דוקא קריאת שמע, הוא הדין כשעוסק בכל מקום דאינו רשאי להפסיק, כגון בברכת של קריאת שמע. ואפשר דפסוקי דזמרא שרי לקרותו". וכדבריו הכריע המשנה ברורה (שם ס"ק יז) "והסכימו האחרונים דלאו דווקא קריאת שמע, דהוא הדין כשעוסק בברכות של קריאת שמע".

המשנה ברורה סיים את דבריו בחידוש: "ועיין לעיל (סימן סו ס"ק כו) שהכרענו **דיש להקל לקרותו לכתחילה כשהוא עומד בין הפרקים ואין שם כהן אחר**, וכל שכן כשהוא עוסק בפסוקי דזמרא".

לסיכום

• **לכתחילה** אין לקרוא לכהן הקורא ברכות קריאת שמע, וקל וחומר בשעה שקורא את קריאת שמע.

ואילו המשנה ברורה פסק שאם אין כהן אחר, יש להקל לקרותו 'בין הפרקים'.

• **בדיעבד, אם קראו לכהן הקורא קריאת שמע:** השו"ע פסק כהרשב"א שהכהן לא רשאי להפסיק את הקריאה ולעלות לתורה. והב"ח כתב שהכהן רשאי לסמוך על שיטת המנהיג, ולעלות לתורה. ופסק המשנה ברורה, שכן המנהיג, אך בפסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לא יפסיק, אלא יגמרם ואחר כך יעלה. ועדיף למהר ולסיים עד הפרק או לפחות במקום "דסליק ענינא" ואז יעלה, ומכל מקום יזהר שלא לעכב את הציבור בשביל זה.

• **כאשר הכהן נמצא באמצע אמירת ברכות קריאת שמע:** הט"ז הכריע להקל כשיטת המנהיג, שרשאי להפסיק ולעלות לתורה, כי חיוב ברכות קריאת שמע הוא רק מדרבנן. אך המג"א פסק שדין ברכות קריאת שמע כדין קריאת שמע, ולא יפסיק, וגם המשנה ברורה הסכים לכך.

• • •

ממוצא הדברים בנדון הפסק בקריאת שמע לעליה לדוכן, יש לדון האם הכהן רשאי להפסיק באמצע תפילת שמונה עשרה כדי לעלות לדוכן ולברך ברכת כהנים.

קיום המצוה לברך את הציבור דוחה את האיסור להפסיק בתפילה

ג. הרדב"ז (ח"ד סימן רצג) דן בכך וכתב: "מסתברא לי שאם אין שם כהן אחר פוסק ועולה לדוכן ומברך, וחוזר למקומו ומסיים תפילתו". ונימוקו עמו: "ואתה אל תתמה, שהרי ברכת כהנים היא מצות עשה מן התורה. והתפילה שאף על פי שהיא מצות עשה של תורה, אין זמנה ולא סידורה ולא שיעורה ושלא

להפסיק אלא **מדברבן**. הלכך אתי עשה של תורה ודחי לה ופוסק". החיוב המוטל על הכהן לברך את הציבור הוא **מהתורה**, ולכן הוא דוחה את האיסור להפסיק באמצע התפילה שאינו אלא מדברבן. הרדב"ז מביא דוגמא נוספת לדין זה: "ודמי ממש לציבור שאין להם כהן אלא השליח ציבור בלבד, שאם הוא מובטח שחוזר לתפילתו, שפוסק ועולה לדוכן ומברך ועוקר רגליו מעט בעבודה, וכשמשלים ברכת מודים עולה לדוכן ומברך וחוזר לתפילתו, והכא נמי לא שנא".

אמנם הרדב"ז סייג את ההיתר להפסיק באמצע התפילה רק כאשר המתפלל הוא **הכהן היחיד** הנמצא בבית הכנסת: "אבל אם יש שם כהנים אחרים לברך את ישראל, בזה אני רואה שלא יפסיק תפלתו". ואף שיש להקשות על כך: "ואם תאמר הרי עובר בג' עשה". כלומר, החיוב לברך **מהתורה** לכאורה דוחה את האיסור **דברבן** להפסיק בתפילה **בכל מקרה**, ואפילו כשיש בבית הכנסת כהנים אחרים. תירץ הרדב"ז: "דמן הירושלמי מוכח דאינו עובר **אלא אם כן מזהירים אותו לעלות**. והכא נמי לא שנא, דכיון שהוא עסוק בתפילתו, אף על פי ששליח ציבור קורא כהנים, אינו מזהיר אלא **לפנויים**, אבל זה שטרוד בתפילתו לא הוי בכלל. דאי לא תימא הכי ש"ץ כהן ויש שם כהנים אחרים, אמאי אינו עולה, שהרי החזן קורא כהנים. אלא ודאי אינו בכלל הקריאה, ואינו עובר כלל". החיוב המוטל על כהן לקיים את מצות ברכת כהנים הוא רק **כשנקרא על ידי הש"ץ לעלות לדוכן**. והיות והקריאה של הש"ץ מיועדת רק לכהנים "פנויים" שיכולים לעלות לדוכן, ולא לכהן המתפלל ה"עסוק בתפילתו", ולכן גם אם הוא לא עולה לדוכן הוא עדיין לא נחשב כמבטל ג' מצוות עשה שבנשיאת כפיים.

על כל פנים, נתבאר בדברי הרדב"ז שההיתר לכהן המתפלל שמונה עשרה להפסיק בתפילתו כדי לשאת כפיים מותנה בכך שאין כהנים אחרים בבית הכנסת.

ההיתר לעלות לדוכן מותנה בכך שמתפלל שמונה עשרה בשווה עם הש"ץ

ד. הכף החיים (סי' קכח ס"ק נו) הביא את הרדב"ז והוסיף שני תנאים נוספים להתיר לכהן המתפלל שמונה עשרה לעלות לדוכן: "ונראה דכוונת הרדב"ז הוא כגון **שהוא מתפלל בשווה עם הש"ץ**, ואז אם אין שם כהן אלא הוא, **עוקר מעט בעבודה**, ואחר כך בסיום ברכת ההודאה עולה לדוכן ומברך ברכת כהנים. אבל אם יש כהנים אחרים אינו פוסק לא לעקור ולא לברך".

ובהסבר הדברים כתב הכף החיים: "הא כתב לעיל סימן ק"ט סעיף כ', אם מתחיל להתפלל עם ש"ץ, יאמר עמו מילה במילה כל הקדושה, ואם כן הוא הדין לנשיאת כפיים, כיון שכאן מקומה לציבור וגם הוא הגיע לשם. אבל אם לא הגיע לשם אין להפסיק, כמ"ש שם בסעיף ז' לגבי קדושה, והוא הדין לענין נשיאת כפיים. וזה בדומה ממש, שזה שייכא לחזרה וזה שייכא לחזרה, וכמו שכאן מפסיק [באמירת קדושה] אם הוא בשווה עם הש"ץ, גם כאן מפסיק [לשאת כפיים]. והטעם דאע"ג שהוא מתפלל לחש והש"ץ חזרה, יש לומר דכיון שהוא מתפלל עם אותו הציבור תהיה החזרה עולה לו גם כן, **וכאילו מתפלל לחש וחזרה**". הסיבה להתיר למתפלל בשווה עם הש"ץ לומר עמו קדושה היא, כי המתפלל בשווה עם הש"ץ נחשב כאילו הוא מתפלל את תפילת חזרת הש"ץ, והקדושה היא חלק מחזרת הש"ץ, ולכן אין הפסק בתפילה לומר את הקדושה בחזרת הש"ץ. ומכאן למד כף החיים, שגם בנדון נשיאת כפיים שהיא חלק מחזרת הש"ץ, כשהכהן מתפלל בשווה עם הש"ץ, אין זה נחשב **הפסק בתפילה** ואפשר לומר ברכת כהנים.

ומוסיף בכף החיים: "שכל הליכה שהיא לצורך תפילה לא הוי הפסקה, וכאן נמי היא לצורך תפילה, וגם יש לה טעם בסוד", ולכן רשאי לעקור רגליו באמצע התפילה.

העולה מדבריהם, שיש שלושה תנאים להתיר לכהן המתפלל שמונה עשרה להפסיק בתפילתו לעלות לדוכן לשאת כפיים:

[א] בבית הכנסת אין כהנים אחרים. [ב] הכהן מתפלל בשווה עם הש"ץ. [ג] הכהן עקר את רגליו ב"רצה".

הכהן שנקרא לעלות לדוכן עליו האם יפסיק בתפילתו לשאת כפיים

ה. המגן אברהם (סי' קכח ס"ק מ) הביא את הרדב"ז שאם יש כהנים אחרים אינו רשאי להפסיק בתפילה ולעלות לדוכן, וכתב: "ולי נראה דאם אמרו לו, בכל ענין צריך להפסיק, דהא עובר בעשה". הרדב"ז סבר שכאשר קראו לכהנים לעלות לדוכן, קריאה זו אינה מחייבת את הכהן המתפלל שמונה עשרה, בגלל שהוא לא "פנוי" לעלות לדוכן. ולכן הכהן המתפלל ימשיך בתפילתו ולא יעלה לדוכן כי הוא לא מבטל מצות עשה. אולם המג"א סבר שהקריאה לעלות לדוכן מחייבת גם כהן המתפלל שמונה עשרה, ולכן עליו להפסיק "בכל ענין", וגם אם יש כהנים אחרים בבית הכנסת, חייב לעלות לדוכן, אחרת יבטל מצוות עשה של ברכת כהנים.

האליה רבה הקשה על המג"א "צ"ע דשמא העמידו דבריהם בשב ואל תעשה". כלומר, לעיל [אות ב] נתבאר כי יסוד ההיתר להפסיק באמצע שמונה עשרה כדי לשאת כפיים הוא, שחיוב הכהן לברך מהתורה דוחה את האיסור להפסיק באמצע התפילה שאינו אלא מדרבנן. ועל כך מקשה האליה רבה, שבנדון דידן, ביטול מצות ברכת כהנים מהתורה אינו ב"קום ועשה" אלא ב"שב ואל תעשה", שהכהן ממשיך ומתפלל ואינו עולה לדוכן. ובמקרה כזה חכמים "העמידו דבריהם", ואמרו לכהן המתפלל שמונה עשרה שימשיך להתפלל, כי ביטול המצוה הוא "בשב ואל תעשה", ומדוע פסק המג"א שהכהן יפסיק את התפילה לעלות לדוכן.

אולם הפרי מגדים (אשל אברהם ס"ק מ) הסביר מדוע אין איסור להפסיק בתפילה "דנשיאת כפיים מעין הברכה הוה, ועקירת רגלים נמי לא הוה הפסקה גמורה". ברכת כהנים היא חלק מהברכה שבה היא נאמרת בשמונה עשרה, ולכן אין זה נחשב "הפסקה" אלא חלק מהתפילה. ובנוגע לאיסור לעקור ממקומו באמצע התפילה, מציין הפרי מגדים לדברי השו"ע בסימן ק"ד שהתיר לעקור ממקומו בשעת התפילה במקום הצורך. והוא הדין בנדון דידן, אין איסור לעקור ממקומו באמצע התפילה בגלל הצורך לקיים את מצות ברכת כהנים. כך שהן הכהן הש"ץ והן הכהן הרוצה לעלות לדוכן, רשאים להפסיק מתפילתם.

ברכת כהנים - ברכה או תפילה

ו. ונראה לבאר את מחלוקת האליה רבה והפרי מגדים, האם כהן המתפלל שמונה עשרה צריך להפסיק בתפילתו לשאת כפיים, על פי מה שהבאנו בסימן לג לדון בעיקר גדר ברכת הכהנים, האם זו ברכה, ככל הברכות שמברכים, או שברכת כהנים היא בגדר של תפילה, היות והיא מתקנת בתוך תפילת שמונה עשרה.

בספרנו רץ כצבי (ח"ב סימן טז) דייקנו מהכותרת של הלכות תפילה ברמב"ם "הלכות תפילה וברכת כהנים", שמהעובדה שכלל את הלכות תפילה קריאת התורה ונשיאת כפיים ביחד, יש ללמוד שקריאת התורה ונשיאת כפיים הם **חלק בלתי נפרד מהתפילה**. וכן משמע מהמבואר בשו"ע (או"ח סימן נה סע' ב) "אם התחיל לומר קדיש או קדושה בעשרה ויצאו מקצתן, גומרים אותו הקדיש". ובמשנה ברורה (ס"ק ו) הביא בשם הבית יוסף: "והוא הדין בכל דבר שצריך עשרה, כגון **נשיאת כפיים** וקריאת התורה והפטרה בנביא". הרי דין **נשיאת כפיים** כדין **תפילה**, והיינו כי נשיאת כפיים היא חלק מהתפילה, ולא כברכה נפרדת.

לעומת זאת, בספר עמק ברכה (נשיאת כפיים אות ג) הביא בשם ההלכות קטנות (ח"ב סימן שו) שאם סיים הש"ץ את ברכת שים שלום לפני שהכהנים עלו לדוכן, צריך הש"ץ לחזור ולהתפלל, וכתב העמק ברכה: "ולענ"ד אינו נראה כן להלכה. דהא דקיימא לן דהש"ץ חוזר התפילה אם טעה, זהו דווקא אם טעה או חיסר בגוף התפילה, משא"כ לענין ברכת כהנים **דלא הוי כלל חלק מהתפילה**, אלא הוא **ענין בפי עצמו**, אלא שחכמים קבעו לאומרה בתפלה בברכת הודאה". ומבואר בדבריו שברכת כהנים היא **לא חלק מהתפילה**.

ואמנם בפרי מגדים נמצא שהטעם להתיר לכהן להפסיק מתפילתו לשאת כפיים הוא "**דנשיאת כפיים מעין הברכה הוה**". ברכת כהנים היא חלק מהברכה שבה היא נאמרת בשמונה עשרה, דהיינו **חלק מהתפילה**. ולכן ברור שאין זה "הפסק" לומר באמצע תפילת שמונה עשרה את ברכת כהנים שגם היא חלק מהתפילה.

אולם האליה רבה סבר שברכת כהנים היא לא חלק מהתפילה, אלא זו ברכה שמקומה נקבע בתפילה. ומשום כך הכהן המתפלל צריך להכריע בספק האם להעדיף את **תפילה** על פני **ברכה** - ברכת כהנים. ולדעת האליה רבה, בספק מסוג זה, חכמים "העמידו דבריהם" ואמרו לכהן המתפלל שמונה עשרה שימשיך להתפלל ולא יפסיק את התפילה, כי ביטול המצוה הוא "בשב ואל תעשה".

הכהן העוסק במצוה להתפלל פטור מקיום מצות ברכת כהנים

ז. הגר"ע יוסף בספרו הליכות עולם (פרשת תצוה אות טו) ביאר טעם אחר מדוע הכהן המתפלל שמונה עשרה אינו צריך להפסיק מתפילתו לעלות לדוכן "שיש לומר בזה דינא **דהעוסק במצוה פטור מן המצוה**. ואמנם לדעת רובא דרובא מרבתינו הפוסקים, מצות נשיאת כפיים היא דאורייתא אף בזמן הזה, ואילו לענין תפילה נחלקו הראשונים אם היא דאורייתא או דרבנן. וגם הסוברים שתפילה חיובה מהתורה מודים שהחיוב מהתורה הוא רק תפילה אחת ביום, אולם שאר התפילות חיובן רק מדרבנן. ולפי זה כיון שכבר התפלל ערבית בתחילת יום זה, בודאי שתפילה זו שמתפלל עתה היא **מדרבנן**, ואם כן אין שתי המצוות שלפניו שוות בדרגתן. מכל מקום דעת רבים מהאחרונים **שהעוסק במצוה דרבנן פטור אף ממצוה דאורייתא**". ומבואר בדבריו שהמתפלל שמונה עשרה אינו צריך להפסיק מתפילתו לעלות לדוכן, משום שהעוסק במצות תפילה פטור מקיום מצות ברכת כהנים. ולמרות שברכת כהנים היא מצוה מהתורה ובתפילה מקיים מצוה מדרבנן, לדעת רבים מרבתינו האחרונים, **העוסק במצוה דרבנן פטור אף ממצוה דאורייתא**".

בשונה מהגר"ע יוסף שהסביר את פטור המתפלל שמונה עשרה מעליה לדוכן מדין **עוסק במצוה דרבנן פטור אף ממצוה דאורייתא**, לדעת העמק ברכה (נשיאת כפיים אות ד), ההסבר הוא אחר. תרי"ג המצוות, מחולקות למצוות "חיוביות" ולמצוות "קיומיות". מצוה "חיובית" היא מצוה שחובה לקיימה. כגון, אכילת מצה והנחת תפילין. ו"מצוה קיומית" היא מצוה שאין חיוב לקיימה, אך כאשר מקיימה, מקיים את המצוה. כגון, כתיבת תפילין ומזוזות, שאין חובה לכותבן אבל כשכותב מקיים את מצות כתיבת תפילין ומזוזות. וגם תפילה, אפילו אם נאמר **שחובת** התפילה מדרבנן, אבל בתפילה **מקיים** מצוה מדאורייתא". ומטעם זה יש לפטור את הכהן המתפלל שמונה עשרה **העוסק במצוה קיומית מהתורה** מלקיים את המצוה לברך כהנים.

ומכאן העמק ברכה הקשה על הפוסקים שהתירו לכהן המתפלל שמונה עשרה להפסיק מתפילתו לעלות לדוכן, מדין עוסק במצוה פטור מהמצוה: "המג"א כתב בשם הרדב"ז, כהן העומד באמצע תפילתו והגיע הש"ץ לנשיאת כפיים צריך להפסיק בתפילתו ולעלות לדוכן לקיים מצות נשיאת כפיים דהוי דאורייתא. ולענ"ד צ"ע בזה, לפי מה שראיתי בחידושי מרן הגר"ח הלוי מבריסק, דאפילו להסוברים דתפילה דרבנן, היינו דווקא חובת התפילה, דמדאורייתא ליכא חיובא להתפלל. אבל עניינה וקיומה, לכולי עלמא הוי דאורייתא. ואם מתפלל, לכולי עלמא מקיים מצוה דאורייתא ואם כן **למה לא נימא בזה העוסק במצוה פטור מן המצוה**, דהא עוסק **בקיום** מצוה דאורייתא. דהרי גם במצוה שאינה חיובית אמרינן העוסק במצוה פטור מן המצוה, כדאיתא להדיא בסוכה (כו, א) כותבי ספרים תפילין ומזוזות, פטורים מכל מצוות שבתורה, משום עוסק במצוה אף דהוי רק **מצוה קיומית** לכתוב לאחרים ספרים ותפילין".

ברכת כהנים באמצע שמונה עשרה בברכת שומע תפילה

ח. בהמשך דבריו חידש העמק ברכה הלכה למעשה: "ולי נראה דאם עומד בשומע תפילה, דלכולי עלמא מותר לעלות לדוכן ולישא כפיו ואין זה הפסק, דהא בשומע תפילה מותר להוסיף בקשות ולשאול כל צרכיו, בין צרכי יחיד בין צרכי רבים. וברכת כהנים נמי הוי בקשה, שהרי מתפללים שיברך השי"ת את ישראל. וכן כתב הלבוש, דמהאי טעמא כתב הרמב"ם שהכהנים יהיו עיניהם כלפי מטה כמו שעומדים בתפילה, משום **דברכת כהנים הוי נמי תפילה**. ומה שעולה לדוכן לא חשיב הפסק, כמו שכתב רבינו יונה, דהליכא באמצע התפילה לא הוי הפסק". בשו"ע (או"ח סי' קיט סע' א) נפסק: "בברכת שומע תפילה, וכן בסוף התפילה בין קודם יהיו לרצון בין אחריו, יכול לשאול [צרכיו] בין בלשון יחיד בין בלשון רבים, בין צרכיו ממש בין צרכי רבים". וחידש העמק ברכה שגם ברכת כהנים היא בעצם "שאלת צרכים" - בקשה מהקב"ה שיברך את עמו ישראל באהבה, ולכן כשם שהכהן רשאי לבקש בקשות פרטיות בברכת שומע תפילה, כך מותר לו לברך ברכת כהנים שהיא בגדר בקשה.

אמנם יש להעיר, לכאורה היה מקום לומר שחידוש זה תלוי במחלוקת האחרונים [אות ו] בעיקר גדר ברכת כהנים, האם זו **ברכה**, ככל הברכות שמברכים, או שברכת כהנים היא בגדר של **תפילה**, היות והיא מתוקנת בתוך תפילת שמונה עשרה. וחידושו של העמק ברכה מובן לכאורה רק אם נאמר שיש לברכת כהנים גדר של **תפילה**, ולכן מותר באמצע התפילה לברך ברכת כהנים שהיא בעצם גם תפילה. אך אם נאמר שברכת כהנים היא לא חלק מהתפילה, אלא זו ברכה שמקומה נקבע בתפילה, נוכל לומר

שכל ההיתר להפסיק באמצע שמונה עשרה הוא רק לצורך **בקשות** שהם **חלק מהתפילה** ולא לומר **ברכות** שאינן חלק מהתפילה.

אולם כבר נתבאר לעיל בדברי העמק ברכה ש"ברכת כהנים לא הוי כלל חלק מהתפילה, אלא הוא ענין בפני עצמו, אלא שחכמים קבעו לאומרה בתפלה בברכת הודאה". ומכאן שאפילו אם נאמר שברכת כהנים היא לא **חלק מהתפילה** אלא גדר של **ברכה**, מכל מקום רשאי לאומרה בברכת שומע תפילה, ככל הבקשות שמותר לומר בברכת שומע תפילה, וצ"ע.

והנה בפתחי תשובות (סי' קכח הערה 296) הביא מדברי ספר לב אריה (סימן לב) שהעיר על חידושו של העמק ברכה שהכהן העומד בברכת שומע תפילה רשאי לומר את ברכת הכהנים, שלכאורה "**הברכה** לפניה הוי הפסק", ולכן נקט הלב אריה שכוונת העמק ברכה לחדש שיטת כפיו **בלא ברכה**.

ברם יתכן שעל פי חידושו של העמק ברכה רשאי גם לברך את הברכה שקודם ברכת כהנים, ולא רק לומר את פסוקי הברכה, וכפי שנתבאר **בשיעור בענין אמן בברכת כהנים [אות ה]** בשו"ע הרב (סי' קכח סעיף לא) כתב בביאור פסק הט"ז (שם ס"ק טז) שהתיר לש"ץ ענות אמן אחר ברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן כי "אין אמן זה חשוב לו הפסק בתפילה, מפני שהוא צורך התפילה, **שנשיאת כפיים הוא מכלל התפילה, ואי אפשר לנשיאת כפיים בלא ברכה שלפניו**". חז"ל תיקנו את ברכת כהנים בתוך תפילת שמונה עשרה ואין בכך "הפסק" מהתפילה, וכן תיקנו שהכהנים יברכו קודם קיום המצוה לברך את עמו ישראל באהבה. ולכן כשם שעצם פסוקי הברכה היא חלק מהתפילה, כך גם הברכה הקודמת היא חלק מהתפילה, ואינה נחשבת כהפסק בתפילה.

• • •

הכרעת הפוסקים האם מותר לכהן המתפלל שמונה עשרה לעלות לדוכן

ט. בשו"ע הרב (קכח סע' מ) נפסק כדעת המג"א, שאם קראו לו לעלות לדוכן, הכהן רשאי לעלות לדוכן גם כשיש כהנים אחרים: "כהן העומד בתפילה **ואמרו לו לעלות לדוכן** או ליטול ידיו, צריך להפסיק ולעלות **אפילו יש שם כהנים אחרים**. ואם לא אמרו לו אינו פוסק אם יש שם כהנים אחרים, ואף על פי שהוא בבית הכנסת כשקוראים 'כהנים' אינו עובר. ואם אין שם כהנים אחרים פוסק ועולה כדי שלא תתבטל נשיאת כפיים". וכן פסק ערוך השלחן (סע' מא) שהקריאה הכללית 'כהנים' אינה מיועדת לכהן שמתפלל שמונה עשרה. ולכן כשיש כהנים אחרים בבית הכנסת, רשאי להמשיך בתפילתו משום שאינו מבטל את מצות ברכת כהנים, שהרי לא נתחייב לברך, כי לא קראו לו. אבל כשאין כהנים אחרים, עליו להפסיק מתפילתו ולעלות לדוכן כדי שלא תתבטל נשיאת כפיים.

המשנה ברורה (ס"ק קו) פסדק כדברי המג"א והוסיף: "ואם יש שם כהן אחר אינו פוסק מתפילתו, **אם לא שאמרו לו עלה לדוכן או טול ידיך**, דאז אפילו יש שם כהנים אחרים צריך להפסיק ולעלות. וכל מקום דמפסיק בתוך התפלה כדי לעלות לדוכן צריך לעקור רגליו קצת בתוך התפלה כשאומר הש"ץ 'רצה' אבל אם לא עקר רגליו כשאומר הש"ץ 'רצה' אינו רשאי לעלות".

ולאחר מכן כתב המשנה ברורה: "אמנם האליה רבה מפקפק בעיקר היתר זה של הפסק באמצע התפילה, אפילו באמרו לו עלה. דאע"ג דתפילה דרבנן היא, מכל מקום אפשר דהעמידו חכמים דבריהם אפילו במקום עשה. וכן דעת הגאון יעב"ץ בסידורו, שלא להפסיק באמצע התפילה לנשיאת כפיים כשעומד

בברכה אחרת. אם לא שהגיע בתפילתו למקום ברכת כהנים, שאז דעתו שמותר לו לעקור רגליו ולעלות לדוכן, שבמקום זה לא מקרי הפסק שהוא מעין שים שלום". המשנה ברורה לא הכריע למעשה במחלוקת זו.

יש לציין כי גם המור וקציעה (או"ח סי' קכח עמ' קנ) דן בהרחבה בדברי הרדב"ז והמג"א, והכריע להלכה כשיטת האליה רבה: "לכן נראה לי עיקר שהיחיד אינו פוסק תפילתו לנשיאת כפיים כלל, בין במקום ביטול נשיאת כפיים, בין לא. בין אמרו לו לעלות, או לא. בין הבטחתו לחזור לתפילתו, בין לא. אלא דווקא כשעומד בברכת כהנים דאז מהניא ליה הבטחה דומיא דש"ץ, לא זולת".

וכמו כן פסק להלכה רבי דוד יוסף בספרו הלכה ברורה (סי' קכח סע' צד) שכהן הנמצא באמצע תפילת שמונה עשרה והגיע השליח ציבור לברכת "לא יפסיק בתפילתו כדי לשאת כפיו, אלא ימשיך בתפילתו ואפילו אין שם כהן אחר אלא הוא, וכל שכן כשיש שם כהנים אחרים מלבדו".

וכן הסיק להלכה בספר תפילה כהלכתה (פרק יד סע' לה) "כהן העומד בשמונה עשרה ואין כהן אחר מלבדו, אם הגיע בתפילתו לברכת כהנים, כשמתחיל הש"ץ רצה, יעקור מעט ממקומו לעבר הדוכן, והגיעו לנשיאת כפיים יעלה ויברך ויחזור לסיים התפילה במקומו. וכל זה בתנאי שלא יתבלבל ויחזור מיד לתפילתו. הגיע לנשיאת כפיים והוא במקום אחר בשמונה עשרה לא יפסיק, אפילו אמרו לו עלה".

לסיום, ראוי להזכיר עצה מעשית לכהן המתפלל שמונה עשרה, שכתב בספר תפילה כהלכתה (שם הערה פג) "דע שלכאורה מדברי הביאור הלכה (סימן רסח ד"ה ומעומד) בשם הפרי מגדים שיש למהר בתפילת ליל שבת קודש כדי להספיק לאמירת 'ויכולו' עם הציבור, יש ללמוד שקל וחומר שעל כהן למהר בשמונה עשרה כדי להספיק לקיום מצות עשה דאורייתא של נשיאת כפיים, על כל פנים כשיש שני כהנים. וכן הסכים הגרי"ש אלישיב. אמנם העיר שודאי לא יתפלל משום כך בחיפזון שלא כדין. והוסיף שעל ישראל אין למהר בתפילתו כדי לשמוע ולקבל הברכה, מפני שאף כשעומד בתפילה לא גרע מאנוס ומעם שבשדות שמקבלים הברכה".

סוף דבר

כאשר אין כהנים אחרים בבית הכנסת - לדעת הרדב"ז, מג"א, שו"ע הרב וכף החיים, הכהן רשאי כהן המתפלל שמונה עשרה לעלות לדוכן לשאת כפיים, כדי שלא תתבטל המצוה, ובספר תפילה כהלכתה הוסיף שכל זה בתנאי שהמתפלל הגיע בתפילתו לברכת כהנים, שאם לא כן לא יפסיק, אפילו אמרו לו "עלה".

ואילו האליה רבה והמור וקציעה הכריעו שאין לו כלל להפסיק בתפילתו, וכן פסק בספר הלכה ברורה. **כאשר יש כהנים אחרים בבית הכנסת** - הרדב"ז וכף החיים כתבו להתיר לעלות לדוכן לשאת כפיים בתנאי שהכהן מתפלל בשווה עם הש"ץ, ובתנאי שעקר את רגליו ב"רצה".

ובשו"ע הרב וערוך השלחן פסקו כדעת המג"א, להתיר לכהן לעלות לדוכן רק אם קראו לו לעלות לדוכן. אך הקריאה הכללית "כהנים" לא מחייבת את הכהן להפסיק מתפילתו לעלות לדוכן.

ולדעת המור וקציעה והאליה רבה, ברור כי אין להפסיק בתפילתו בשום פנים ואופן, וכן פסקו בספר הלכה ברורה ותפילה כהלכתה.

פרק ב

האם רשאי לעלות לתורה

עתה נשוב לדון בשאלה, האם כהן העומד בתפילת שמונה עשרה ונקרא לעלות לתורה, רשאי להפסיק בתפילתו כדי לעלות לתורה.

כהן וישראל שנקראו לעלות לתורה באמצע שמתפלל שמונה עשרה

י. בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן קטו) נשאל שאלה נוספת: "היכא דהוי ספר תורה פתוח לקרות בו, והיה כהן בבית הכנסת עסוק בתפילה במקום שאינו רשאי להפסיק, אם ממתינים לו עד שיסיים תפילתו ולטרחא דציבורא לא חיישינן, משום דכתיב 'וקדשתו', או לא". והשיב: "מסתברא שאין ממתינים לו, שלא בכל מקום אמרו שיקדים כהן. שהרי במקום תלמיד חכם ואפילו גר קודם לו, ולא יהא כבוד הציבור קל מצורבא מרבנן. וכל האמצעיות שבתפילה קיצרו בשבת משום טרחא דציבורא, וכן חשש בכמה מקומות לטרחא דציבורא. וכל שכן כאן, דאיכא יקרה [כבוד] דספר תורה שלא יהא פתוח וממתין. ואיכא טרחא דציבורא וזילותא דציבורא שהוא עסוק בתפילתו והן ממתינן לו". למדנו מדבריו, שלכהן אסור להפסיק באמצע התפילה לעלות לתורה, וכל השאלה היתה האם מותר להמתין לו שיסיים את התפילה, ופסק הרשב"א כי משום 'טירחא דציבורא' אין להמתין לו, ויקראו לאחר.

מין השו"ע כתב בהלכות תפילה (או"ח סי' קד סע' ז) "אינו פוסק [באמצע תפילת שמונה עשרה] לא לקדיש ולא לקדושה, אלא ישתוק ויכוון למה שאומר שליח ציבור, ויהא כעונה". וכתב הרמ"א: "היה עומד בתפילה וקראוהו לספר תורה אינו פוסק". מקור דבריו, בתשובת הרשב"א הנ"ל, בדון כהן העומד בתפילתו, וקל וחומר ישראל [שאינו חייב להעלותו לתורה מדין 'וקדשתו'] - שנאסר עליהם להפסיק את התפילה כדי לעלות לתורה.

המגן אברהם (ס"ק ח) הקשה על הרמ"א מה החידוש בדבריו: "לכאורה צ"ע, מאחר שפסק דאפילו בקריאת שמע אינו פוסק, כמו שנתבאר בסימן סו ס"ד וסימן קל"ה ס"ה, ואם כן מה צריך לאשמעין בתפילה. גם בתשובת הרשב"א שם קאי אקריאת שמע". ותיקן: "ואפשר בקריאת שמע כיון דיש אומרים דפוסק, העושה כדבריהם לא מקרי מזיד, מה שאין כן בתפילה דמקרי מזיד וחוזר לראש". השח בתפילה במזיד, חייב לחזור לראש התפילה, אך אם שח בשוגג, אינו חייב לחזור. ולפי זה, החידוש בדברי הרמ"א הוא שאם הפסיק מתפילתו ועלה לתורה, עליו לחזור לראש התפילה. כי רק בקריאת שמע מאחר ויש אומרים [המנהיג] שמותר להפסיק, כאשר הכהן הפסיק ועלה לתורה, אינו נחשב כשח במזיד אלא בשוגג. אולם בתפילה, מאחר ולא מצאנו מי שאומר שמותר להפסיק, כאשר הפסיק ועלה לתורה נחשב כשח בתפילה במזיד, אשר חייב לחזור לראש התפילה.

בערוך השלחן (סי' קד סע' יד) ביאר את דברי הרמ"א באופן שונה: "וכתב רבינו הרמ"א, היה עומד בתפילה וקראוהו לעלות לספר תורה, אינו פוסק, עכ"ל. ואין בזה שום רבותא, שהרי אפילו בקריאת שמע אינו פוסק, כמ"ש בסימן קל"ה, כל שכן בתפילה. אך כוונתו משום דלעיל סימן ס"ו הביאו בק"ש שני

דעות, ויש אומרים שמפסיק, לזה אומר דבתפילה **הכל מודים** שאינו מפסיק".
וראה גם במה שכתב המשנה ברורה (סי' קלה ס"ק יז) "אפילו לדעה הראשונה בסימן ס"ו ס"ד שמפסיק [בקריאת שמע לעלות לתורה] היינו כשקראוהו ומפני כבוד התורה, אבל לכתחילה אין לקרותו. ומשום פגמא דכהן (שיאמרו עליו שאינו כהן) ליכא למיחש, שהרי הכל רואים שהוא עסוק בקריאת שמע ותפילה" - ומתבאר בדבריו שכל ההלכות שנאמרו בדין הפסק **בקריאת שמע** לעליה בתורה נאמרו גם **בתפילה**, וגם בתפילה אין רשות להפסיק, ומסיבה זו לכתחילה אין לקרוא לכהן העומד בתפילה לעלות לתורה.

בירור בדעת מרן השולחן - האם מותר להפסיק בתפילה לעלות בתורה

יא. הבית יוסף הביא בהלכות קריאת ספר תורה (או"ח סי' קלה ס"ה) את תשובת הרשב"א, שכהן אינו רשאי להפסיק בתפילת שמונה עשרה לעלות לתורה - מקור הפסק של הרמ"א. והתמיהה המתבקשת היא, מדוע לא הביא דין זה להלכה בשולחן ערוך.

והנה הראשון לציון, רבי יצחק יוסף, כתב בספרו עין יצחק (חלק ג, כללי הוראה בדעת השולחן ערוך, ס"ע' מה) "פעמים שמרן מביא דין בבית יוסף והשמיטו בשולחן ערוך, ויש לומר שמרן חזר בו מפני שראה לפוסקים אחרים החולקים על דין זה. אך אין זה מוכרח, דפעמים שגם בזה השמיט הדין בשולחן ערוך משום שהדבר היה פשוט בעיניו, ויש לדון בכל מקרה לגופו וכשיש הסתברות מוכיחה".

בנדון דידן, במושכל ראשון אפשר להסביר את הטעם להשמטת דברי הרשב"א מהשולחן ערוך, על פי תמיהתם של המג"א וערוך השולחן - מרן השו"ע לא ראה בדברי הרשב"א כל חידוש, ופשוט היה בעיניו שנדע ללמוד ממה שנפסק בשולחן ערוך [בשני מקומות] שאין מפסיקים מקריאת שמע לעלות לתורה, 'כל שכן' לתפילה, שאין להפסיק.

אולם במחשבה נוספת, נראה לענ"ד לחדש שמרן חזר בו ממה שהביא בחיבורו 'בית יוסף', ודעתו להלכה ולמעשה להתיר להפסיק מהתפילה כדי לעלות לתורה. והרמ"א כתב את דבריו **לחלוק** על מרן השו"ע, ופסק כדעת הרשב"א, שאם קראוהו לעלות לתורה אינו פוסק מתפילתו.

כדי להשיב על דברי המג"א וערוך השולחן - אם בקריאת שמע אינו פוסק, **כל שכן** בתפילה. חשבתי לומר סברא הפוכה מדוע בקריאת שמע אין להפסיק ואילו בתפילה רשאי להפסיק. חיוב קריאת שמע **מהתורה**, ולכן אסור להפסיק באמצע קיום מצוה מדאורייתא. אולם חיוב תפילת שמונה עשרה **מדרבנן** - הן לשיטת הרמב"ן בספר המצוות (מצות עשה ה) ש"עיקר חיוב התפילה מדרבנן, וכן דעת רוב הפוסקים" [נחיוב התפילה מהתורה הוא רק בעתות צרה], והן לשיטת הרמב"ם (הלכות תפילה פ"א הלכה א-ב) ש"עיקר חיוב תפילה מהתורה", אבל מהתורה די בבקשה אחת, ונוסח תפילת שמונה עשרה הוא בוודאי חיוב מדרבנן ולא מהתורה. ולכן באמצע תפילת שמונה עשרה שחיובה מדרבנן, רשאי להפיק כדי לעלות לתורה "משום כבוד התורה".

ידידי ר' נסים אפריאט הי"ו הסביר את הטעם להשמטת דברי הרשב"א מהשולחן ערוך, מדברי מרן עצמו שכתב בסעיף ז' שאין להפסיק בתפילת שמונה עשרה לאמירת קדיש וקדושה "אלא ישתוק ויכוון למה שאומר שליח ציבור, ויהא כעונה". ורק הרמ"א כתב: "היה עומד בתפילה וקראוהו לספר תורה אינו פוסק". כנראה סבר מרן שקדיש וקדושה יכול העומד בתפילה להפסיק ולשתוק לכוון ולצאת ידי חובה מדין 'שומע כעונה', מה שאין כן בעליה לתורה, אם לא יפסיק ויעלה יפסיד את המצוה לעלות לקרוא בתורה. ומסתימת דבריו נוכל להבין, שדווקא לצורך אמירת קדיש וקדושה אין להפסיק, כי יש אפשרות לשתוק ולכוון ולצאת ידי חובה, אבל אם יקראוהו לעלות לתורה, רשאי להפסיק מתפילתו.

אולי סברות אלו הם "הסתברות מוכיחה" לביאור ההשמטה בדברי מרן, שחזר בו, ולהלכה חלק על פסק הרשב"א, ולדעתו מותר להפסיק מתפילת שמונה עשרה לעלות לתורה.

עם זאת אני חייב לציין את פליאתי, שלא מצאתי בדברי הפוסקים שלמדו כן בדעת מרן השו"ע, וצ"ע. זאת ועוד, לאור המבואר **לעיל בפרק א**, לדעת האליה רבה והמור וקציעה שהכריעו שאין לכהן להפסיק

בתפילתו, וכן פסק בספר הלכה ברורה - אם לצורך **קיום מצות עשה** של ברכת כהנים לא התיירו להפסיק באמצע תפילה, **קל וחומר** שאין היתר להפסיק כדי לעלות לתורה, שוודאי אינו מקיים בזה מצות עשה, וצ"ע.

לסיכום

הרמ"א פסק להלכה את דברי הרשב"א, שאין להפסיק בתפילת שמונה עשרה כדי לעלות לתורה. וכתבו המג"א וערוך השלחן, כי דין זה נלמד 'כל שכן' מהלכות קריאת שמע. וכן פסק בכף החיים (סי' קלה סעי' מ) "היה עומד בתפילה וקראוהו לספר תורה, ואפילו אם קראוהו בשמו לא יפסיק, כמו שכתבתי לעיל סימן ס"ו גבי קריאת שמע, וכל שכן לתפילה".

וכתב המשנה ברורה (סי' קלה ס"ק כט) על דברי הרמ"א: "ואם פסק בזה, וכן לקדיש וקדושה, דינו כשח במזיד, ולדעת הפוסקים דשם חוזר לראש, גם בזה חוזר לראש. אך אם סבר שמותר להפסיק, הוי בשוגג, ואינו חוזר לראש. ואם קראוהו לספר תורה והוא עומד אחר תפילת שמונה עשרה, אפילו לא התחיל עדיין 'אלהי נצור', פוסק ועולה, אך יזהר לומר 'יהיו לרצון' קודם". את סתימת דברי מרן השו"ע ניתן להסביר כהסכמה לפסק הרמ"א, מתוך הנחה שהיה פשוט בעיניו שהלכה זו נלמדת 'כל שכן' ממה שכבר נפסק בשולחן ערוך [בשני מקומות] שאין מפסיקים מקריאת שמע לעלות לתורה.

אולם יתכן שמרן השו"ע חזר בו מדבריו בחיבורו בית יוסף - מהטעמים שנתבארו לעיל, ולדעתו מותר להפסיק מתפילת שמונה עשרה לעלות לתורה. אם כנים הדברים, היה מותר לידידי ר' אלן גינדי, הנוהג כפסקי מרן השו"ע, להפסיק מתפילתו לעלות לתורה